

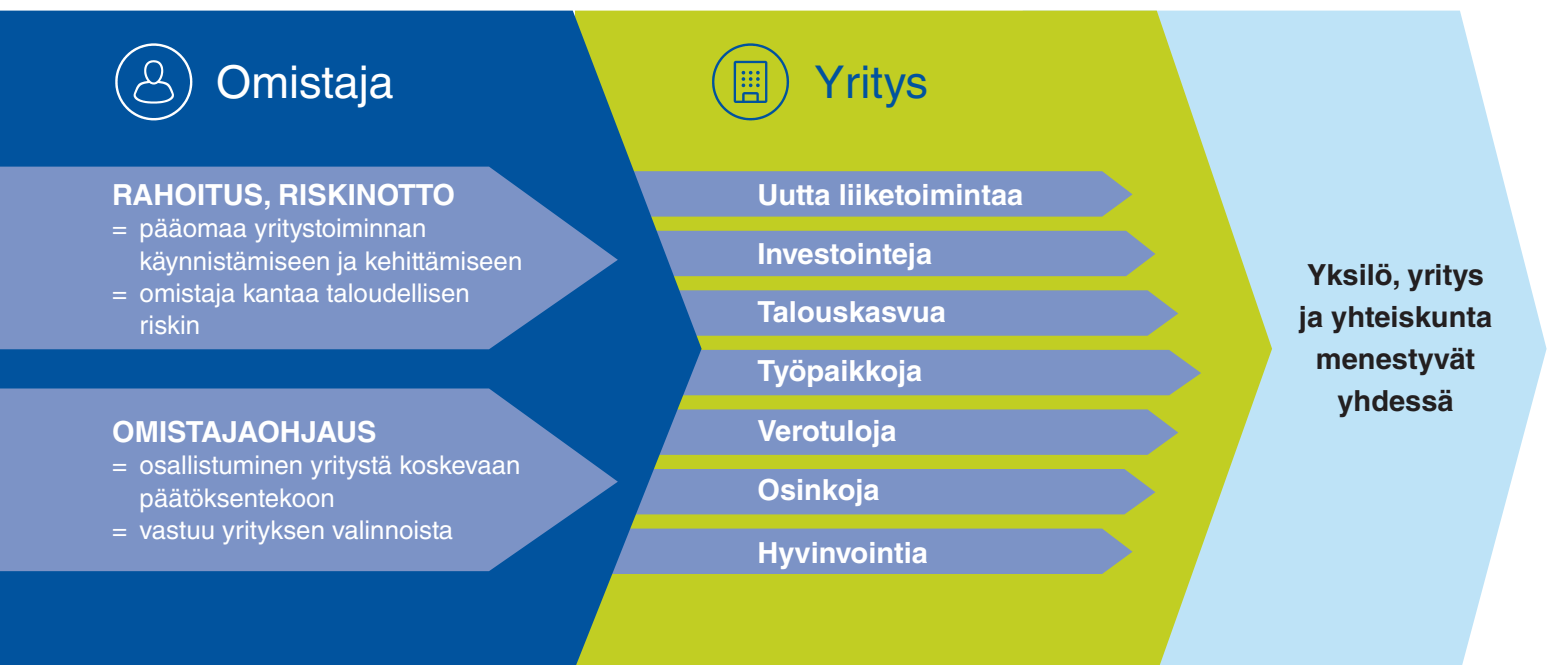
Suomalaisen omistajuuden toimintaohjelma

Yritysten omistajuus – avain hyvinvointiin

Sisällysluettelo

Esipuhe.....	3
Yksilö, yritys ja koko yhteiskunta hyötyvät.....	4
Kotitaloudet mukaan vaurastumaan	4
Suomi tarvitsee kaikenlaisia omistajia.....	5
Pk-yritysten omistajat avainasemassa	5
Toimenpiteet suomalaisen omistajuuden edistämiseksi	6
A) Yrittäjyyden kasvupolku.....	7
B) Verotus kannustavaksi ja ennakoitavaksi	8
C) Toimivat rahoitusmarkkinat.....	9
D) Kotitaloudet omistamaan osakkeita.....	10

Omistajuuden positiiviset vaikutukset

Suomi tarvitsee uusia lääkkeitä yhteiskunnan elinvoiman ja hyvinvoinnin vahvistamiseksi. Miten varmistaa talouden kasvuvireen jatkuminen? Kuinka luoda maahan lisää työtä? Miten rahoittaa julkiset palvelut? Kuinka saada taloudellista hyvää riittämään mahdollisimman monelle?

Elinkeinoelämän keskusliitto EK esittää ratkaisuksi suomalaisen omistajuuden vahvistamista. Avainasemassa ovat eri puolilla Suomea toimivat omistaja-yrittäjät, jotka haluavat ottaa riskiä ja sitoutuvat kehittämään liiketoimintaansa pitkäjänteisesti niin hyvinä kuin vaikeina suhdanteina.

Perusteluna on yrittäjyyden ja omistajuuden synnyttämä positiivinen ketjureaktio, jonka vaikutukset heijastuvat työllisyyden, investointien, vientitulojen, verotulojen ja hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden muodossa kaikkien suomalaisten elämään. Sama pätee toisin päin – omistajuuden rokottaminen esimerkiksi kireällä verotuksella on omiaan näivettämään taloutta.

EK julkisti Suomalaisen omistajuuden toimintaohjelman syyskuussa 2017. Vastaanotto oli myönteinen ja moni esittämämme uudistus on edennyt oikeaan suuntaan. Osakesäästötilien toteutuminen madaltaa kansalaisten kynnystä ryhtyä yritysten omistajiksi. Samoin valtionyhtiöiden pörssilistauksissa on saatu hyvä päänavaus. Myös nuorten talousosaamisen merkitys on tunnistettu uudella tavalla. Yhteiskunnallinen keskustelu omistajuudesta on ylipäätään lisääntynyt.

Mikä tärkeintä, Suomen uuteen hallitusohjelmaan on saatu kirjaus omistajuusohjelman käynnistyksestä. Kannustamme hallitusta etenemään kunnianhimoisesti sanoista tekoihin, yritysten ja kotitalouksien omistajuuden edellytyksiä vahvistaen!

Kädessäsi on EK:n omistajuusohjelman päivitetty versio. Uutena tavoitteena korostamme poliittisen päätöksenteon vaikutusarviointeja, joita tulee uudistaa huomioimaan erityisesti omistajuuden näkökulma. Samoin tulisi mahdollistaa se, että työntekijät voisivat sopivissa tilanteissa omistaa oman työntantajansa osakkeita.

Ydinviestimme on muuttumaton: omistamista on kannustettava Suomen talouden ja hyvinvoinnin lähtökohtana. Olennaista on luoda yritystoiminnalle sellaiset pelisäännöt, että pienten ja keskisuurten yritysten omistajat haluavat ottaa riskiä ja panostaa liiketoimintaan. Lainsäädäntöä uudistettaessa on huomioitava kansainvälinen kilpailutilanne ja yli vaalikausien ulottuva aikajänne. Konkreettisten toimenpiteitten ohella on tärkeää ylipäätään vahvistaa myönteistä suhtautumista ja kannustavaa ilmapiiriä.

Haluan lämpimästi kiittää omistajuusohjelman arvokkaana taustavoimana toiminutta työryhmää, johon kuuluivat lisäksi **Jouni Hakala, Ilpo Kokkila, Sari Lounasmeri, Erkki K. Mäkinen, Timo Ritakallio, Petri Rouvinen** ja **Pia Santavirta** sekä asiantuntijajäsenenä **Pentti Pikkarainen**. Työryhmän sihteerinä toimi **Outi Ervasti**.

Kari Jussi Aho

Yrittäjävaltuuskunnan puheenjohtaja

Omistajuusohjelmaa valmistelleen työryhmän puheenjohtaja

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Yksilö, yritys ja koko yhteiskunta hyötyvät

Kaiken taloudellisen toiminnan lähtökohtana on yritystoiminnan omistaja, joka haluaa ottaa riskiä ja laittaa likoon rahavarojaan Oy Yritys Ab:n puolesta. Jos riskit toteutuvat, voi omistaja menettää sijoittamansa pääoman. Tämä voi tarkoittaa omistaja-yrittäjälle koko elämäntyön ja omaisuuden menettämistä. Toisaalta yrityksen menestyessä hän saa tuottoa sijoittamalleen pääomalle. Tämä motivoi omistajaa tekemään viisaita, vastuullisia ja pitkäjänteisiä päätöksiä yrityksen myönteisen tulevaisuuden hyväksi.

Kumppanikseen omistaja tarvitsee vahvan joukkueen – ammattitaitoisen ja sitoutuneen henkilöstön. Kun yritys saadaan yhdessä menestymään, heijastuu se monin tavoin kansantalouteen. Yritykset voivat palkata työntekijöitä, maksaa veroja, investoida toiminnan laajentamiseen, kasvattaa Suomen vientituloja ja luoda jälleen uusia työpaikkoja.

Hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus ei ole mahdollista ilman yrityksiä ja niiden omistajia. Kun yrityksillä menee hyvin, ne tuottavat verovaroja niin peruskoulun, sairaanhoidon, poliisin toiminnan, julkisen liikenteen kuin vaikkapa kirjastopalveluiden rahoittamiseen.

Kotitaloudet mukaan vaurastumaan

Kotitalouksien rooli on kahtalainen. Yhtäältä ne hyötyvät omistajuuden myönteisistä vaikutuksista työllisyyden ja julkisen talouden vahvistuessa. Yhtä olennaista on se, että kotitaloudet voivat vaikuttaa myös suoraan tulevaan elintasoonsa ryhtymällä yritysten omistajiksi esimerkiksi osakesäästämisen tai rahastojen kautta. Omilla valinnoillaan ne voivat vaikuttaa siihen, mihin pääomat kohdistuvat.

Osakkeisiin pääsee kiinni pieninkin kertasummin. Mitä aikaisemmin osakesäästämisen aloittaa ja mitä pidempi on sijoitushorisontti, sitä parempi on tuotto-odotus.

Taloulosaaminen tulee nähdä välttämättömänä kansalaistaitona, johon nuoria on syytä perehdyttää jo peruskoulusta alkaen. Se myös ehkäisee nuoren syrjäytymistä.

Suomi tarvitsee kaikenlaisia omistajia

Omistajia voidaan luokitella eri tavoin. Eroja on siinä, kuinka paljon he rahoittavat yritystä ja kuinka aktiivisesti osallistuvat yrityksen päätöksentekoon. Myös sijoituksen aikajänne ja sitoutumisen tapa vaihtelevat.

Kaikkia omistajatyyppejä tarvitaan: kasvullisia omistajayrittäjiä, pitkän linjan perheyrittäjiä, instituutiosijoittajia, pääomasijoittajia, bisnesenkeleitä sekä osakesäästäjiä.

Mikä sitten puhuu nimenomaan kotimaisen omistajuuden puolesta? Suomi on suomalaisen omistajan kotikenttä. Hän tekee todennäköisemmin kotimaansa kannalta myönteisiä päätöksiä: investoi Suomeen, panostaa täällä tapahtuvaan tuotekehitykseen, pitää pääkonttorin Suomessa, vahvistaa tärkeitä osaamista sekä luo työpaikkoja paikallisesti.

Pk-yritysten omistajat avainasemassa

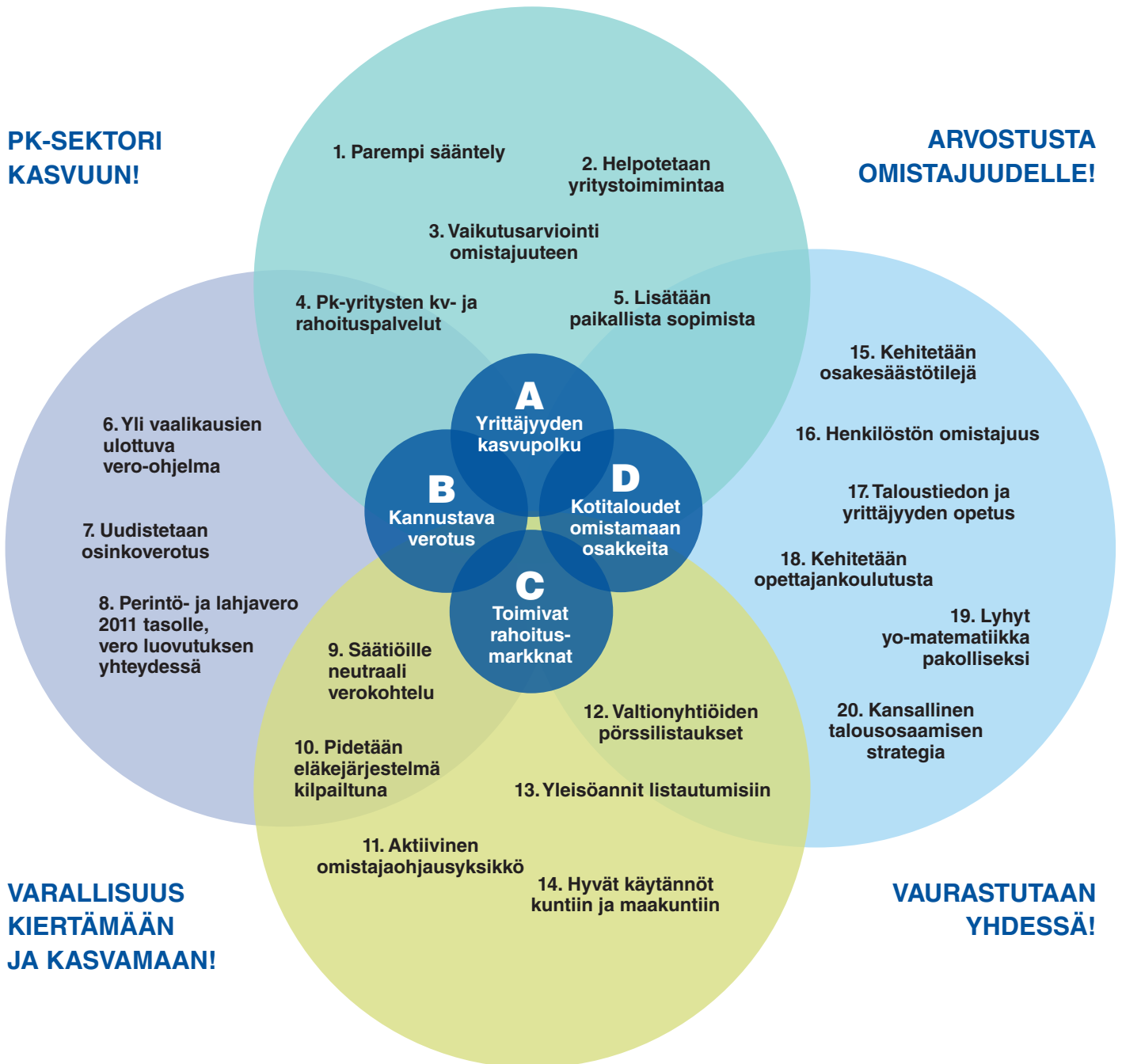
Pienet ja keskiuuret yritykset ovat Suomen työllisyyden toivo. Valtaosa 2000-luvun uusista työpaikoista on syntynyt yli 10 hengen pk-yrityksiin.

Toisaalta eteneminen pienestä yrityksestä keskiuureksi on Suomessa harvinaista – yli 250 henkeä työllistäviä yrityksiä on vain reilu 600 kappaletta. Kynnys kasvulle, työpaikkojen lisäämiselle ja investoinneille on korkea.

Henkilöstön määrä	Yritysten lkm (2017)	%
Ei-työnantajayritykset	202 274	70,4
2–9 henkilöä	65 173	22,8
10–49 henkilöä	15 989	5,5
50–249 henkilöä	2 883	0,9
Vähintään 250 henkilöä	615	0,2
Yhteensä	286 934	100,0
Työnantajat	84 660	29,5

Lähde: Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto, Tilastokeskus.

Toimenpiteet suomalaisen omistajuuden kannustamiseksi

Yrittäjyyden kasvupolku

Kannustetaan yrittämiseen, omistamiseen ja kasvuun

- 1. Noudatetaan systemaattisesti paremman sääntelyn periaatteita ja jatketaan hallinnollisen taakan keventämistä** (vastuu: kaikki ministeriöt)
- 2. Helpotetaan yrittäjäksi ryhtymistä ja yrittäjänä toimimista** (vastuu: työ- ja elinkeinoministeriö)
- 3. Otetaan vaikutukset omistajuuteen yhdeksi kriteeriksi lainsäädännön vaikutusarvioinneissa** (vastuu: kaikki ministeriöt)

Jatketaan konkreettisia ja määrätietoisia toimia yritysten kasvua haittaavien säädösten ja raportointitaakan keventämiseksi. Vältetään kansallisia lisävaatimuksia EU-säännösten toimeenpanossa. Asetetaan viranomaispäätöksille sitovat määräajat.

Luodaan systemaattinen ja mitattava toimintatapa, jolla yritystoiminnan aloittamisen ja sen kasvattamisen kynnyksiä alennetaan kaikilla hallinnonaloilla. Laajennetaan lainsäädännön ja verotuksen vaikutusarviointimenettely kattamaan vaikutukset eri omistajille.

- 4. Nostetaan pk-yritysten kv- ja rahoituspalvelut kilpailijamaiden tasolle** (vastuu: työ- ja elinkeinoministeriö)

Varmistetaan yritysten peräänkuuluttama ns. yhden luukun periaate julkisissa yrityspalveluissa. Nostetaan kansainvälistymispalvelut kilpailijamaiden tasolle lisäämällä asiakaslähtöisyyttä ja karsimalla byrokratiaa. Pidetään huolta julkisten rahoittajien, kuten Finnveran ja Business Finlandin riittävästä rahoituksesta sekä varmistetaan Business Finlandin ulkomaanverkoston resurssit.

Lisätään työmarkkinoiden joustavuutta

- 5. Lisätään paikallista sopimista ja puretaan työllistämisen kynnyksiä** (vastuu: työ- ja elinkeinoministeriö ja työmarkkinajärjestöt)

Tavoitteeksi tulee asettaa työmarkkinoiden joustavuuden lisääminen. Helpotetaan työllistämistä keventämällä palkan sivukustannuksia, lisäämällä paikallisen sopimisen mahdollisuuksia ja vähentämällä työllistämisen byrokratiaa. Nostetaan YT-lain soveltamisen alarajaa. Yksinkertaistetaan YT-lain menettelysääntöksiä ja kohtuullistetaan niiden rikkomista koskevia sanktioita. Muutetaan määräaikaisten työ sopimusten edellytyksiä siten, että alle vuoden mittaisen työ sopimuksen voi solmia ilman erillistä perustetta.

Verotus kannustavaksi ja ennakoitavaksi

Tiekartta talouskasvua kannustavaan verotukseen

6. Laaditaan yli vaalikausien ulottuva tiekartta verotuksen uudistamiseen

(vastuu: valtiovarainministeriö)

Verotuksen tiekartta on keino ennakoida ja varmistaa pitkäjänteiset edellytykset työllisyyden nostamiselle ja kasvulle. Samalla se vahvistaa globaalin verokilpailun näkökulmasta Suomen asemaa osajien, yritysten ja investointien sijaintimaana. Onnistunut tiekartta kattaisi ansiotuloverotuksen maltillisen keventämisen kaikissa tuloluokissa. Lisäksi se takaisi kilpailukykyisen yhteisöverotuksen sekä uudistaisi osinko- ja pääomaverotuksen.

7. Uudistetaan ja yksinkertaistetaan osinkoverotus nettovarallisuudesta riippumattomaksi

(vastuu: valtiovarainministeriö)

Osinkoverojärjestelmä on syytä uudistaa kokonaisuudessaan. Järjestelmän tulee olla sijoitusmuotoneutraali, nettovarallisuudesta riippumaton ja yksinkertainen. Listaamattomien ja listattujen yhtiöiden jakamien osinkojen verorasituksen tulee olla samansuuruinen, eikä listaamattomien yhtiöiden jakamien osinkojen verotus saa kiristyä.

Vauhditetaan omistajanvaihdoksia

8. Edistetään sukupolvenvaihdoksia laskemalla perintö- ja lahjavero vuoden 2011 tasolle

(vastuu: valtiovarainministeriö)

Perintö- ja lahjaverotuksen nykytilan ongelmat ja vaikutus omistajanvaihdoksiin tulee tunnistaa. Perintö- ja lahjavero on syytä alentaa vuoden 2020 alusta vuoden 2011 tasolle. Pitkällä tähtäimellä tulisi siirtyä malliin, jossa vero tulisi maksettavaksi vasta perintönä tai lahjana saadun omaisuuden luovutuksen yhteydessä.

Toimivat rahoitusmarkkinat

Parannetaan riskirahoituksen saatavuutta

- 9. Toteutetaan neutraali verokohtelu yleishyödyllisten yhteisöjen sijoituksille pääomarahastoihin** (vastuu: valtiovarainministeriö)

Säätiöiden ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen pääomarahastoista saamien tulojen tulee olla verovapaita samoin edellytyksin kuin arvopaperisijoituksista ja sijoitusrahastoista saatujen tulojen. Tällä muutoksella parannettaisiin kasvu- ja pk-yritysten riskirahoituksen saatavuutta.

Pidetään eläkejärjestelmä kilpailtuna

- 10. Pidetään eläkejärjestelmä monipuolisena ja hajautettuna** (vastuu: sosiaali- ja terveysministeriö)

Eläkeyhtiöt ja -säätiöt ovat sijoitusvolyymiensa puolesta merkittäviä toimijoita rahoitusmarkkinoilla. On tärkeää varmistaa, että eläkejärjestelmä säilyy hajautettuna ja monipuolisena. Eläkejärjestelmän toimijoille on taattava mahdollisimman hyvät edellytykset toteuttaa monipuolista sijoitustoimintaa. Eläkeyhtiöille ja -säätiöille sijoitustoiminnan tuotot ovat elintärkeitä tulevien eläkevastuiden maksamiseksi. Sijoitustoiminnan tuottoja ei saa rasittaa uusilla veroilla tai veroluonteisilla maksuilla.

Valtio näyttämään esimerkkiä ja edistämään pörssilistautumisia

- 11. Valtioneuvoston omistajaohjausosastolle aktiivinen rooli suomalaisen omistajuuden edistämisessä** (vastuu: valtioneuvosto)
- 12. Listataan valtion listauskelpoiset omistukset Helsingin pörssiin** (vastuu: valtioneuvosto)
- 13. Yksityissijoittajille mahdollisuus osallistua valtionyhtiöiden listautumisiin ja osakeanteihin** (vastuu: valtion omistajaohjausyksikkö)
- 14. Edistetään omistajaohjauksen hyviä käytäntöjä myös kuntien/maakuntien omistamissa yhtiöissä** (vastuu: valtion omistajaohjausyksikkö, kunnat/maakunnat)

Jatketaan valtion omistuksien liudentamista valtionyhtiöissä markkinatilanne huomioiden. Tehdään jokaisesta valtion erityistehtävayhtiöstä riippumaton arvio neljän vuoden välein (mukaan lukien valtion kehittämissyhtiö Vake). Myös valtion kiinteistöomaisuutta on tarpeen arvioida kriittisesti neljän vuoden välein.

Valtion tulee listata listauskelpoiset omistuksensa Helsingin pörssiin markkinatilanne huomioiden. Kaikkiin tulee sisällyttää yleisöanti yksityissijoittajille.

Valtion omistajaohjausyksikön on syytä perustaa kunnille/maakunnille koulutusohjelma, jolla parannetaan niiden kykyä toimia omistajina.

Kotitaloudet omistamaan osakkeita

Lisätään pitkäaikaista säästämistä

15. Kannustetaan omistajuuteen kehittämällä osakesäästötiliä (vastuu: valtiovarainministeriö)

1.1.2020 käyttöön otettava osakesäästötiliä kannattaa kehittää entistä paremmaksi piensijoittajan työkaluksi. Sijoituskohteita ja euromääriä koskevia rajoituksia on saatujen kokemusten perusteella purettava. Lisäksi piensijoittajia tulee kannustaa sekä suorien että välillisten sijoitusmuotojen hyödyntämiseen. Eri sijoitusmuotojen verotuksen tulee säilyä ennustettavana ja yksinkertaisena.

16. Kannustetaan yritysten henkilöstön omistajuutta (vastuu: valtiovarainministeriö)

Kannustetaan henkilöstöä mukaan yritysten omistajiksi silloin, kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista esimerkiksi pörssiyrityksissä ja startup-yritysten avainhenkilöstöä sitoutettaessa. Huolehditaan siitä, että tällaisten sitouttamis- ja kannustinjärjestelmien verotus on kansainvälisesti kilpailukykyistä.

Parannetaan talousosaamista

17. Vahvistetaan taloustiedon ja yrittäjyyden opetusta (vastuu: opetus- ja kulttuuriministeriö)

18. Nivotaan talousosaaminen ja yrittäjyys vahvemmin osaksi opettajankoulutusta

(vastuu: opetus- ja kulttuuriministeriö)

19. Tehdään lyhyestä matematiikasta yo-kirjoitusten pakollinen aine

(vastuu: opetus- ja kulttuuriministeriö)

20. Luodaan kansallinen talousosaamisen strategia (vastuu: opetus- ja kulttuuriministeriö)

Lisätään matematiikan, taloustiedon ja yrittäjyyden opetusta kaikilla koulutustasoilla. Tehdään taloustiedosta oma oppiaine. Vahvistetaan yritys yhteistyön roolia opetuksessa. Parannetaan luokan- ja aineenopettajien valmiuksia talousosaamisen ja yrittäjyyden opetuksessa kaikilla asteilla.

Myös Suomeen tarvitaan OECD:n suositusten mukainen kansallinen talousosaamisen ja talouslukutaidon strategia, jossa nuoret ovat keskeisenä kohderyhmänä. Sen laatiminen ja toimeenpano edellyttää laajaa yhteistyötä eri viranomaisten, alan järjestöjen ja muiden toimijoiden kesken, ja se on vastuutettava selkeästi yhdelle vastuujärjestelmälle. Strategialle, sen toimenpiteille ja mittareille on lisäksi varmistettava korkea poliittinen hyväksyntä, sitoutuminen, resurssit ja valtakunnallisen tason seuranta.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10)

00131 Helsinki

Puh. 09 420 20

ek@ek.fi

www.ek.fi

Twitter: @Elinkeinoelama

Lisätietoja:

Jouni Hakala

PK-johtaja

Puh. 050 400 1767

jouni.hakala@ek.fi

@HakalaJouni

Julkaisu internetissä: www.ek.fi/omistajuus

#omistajuus

Elokuu 2019